

BIJLAGE A UITVOERINGSPROGRAMMA ERFGOEDVISIE VUGHT 2023-2029

Om de erfgoedambities te realiseren is het belangrijk om een concrete vertaling te maken naar projecten. Dit overzicht van projecten en een korte uitwerking ervan vormt het uitvoeringsprogramma. Hieronder is de 'longlist' van de wensenlijst en de agendapunten die tijdens het participatieproces naar boven zijn gekomen. Omdat niet alles in een keer te realiseren valt, is er voor gekozen om een top drie van prioriteiten te selecteren als agenda voor de komende tijd.

Om de koers uit te zetten onderscheiden we vier erfgoedlijnen waarmee we het uitvoeringsprogramma categoriseren. De erfgoedlijnen zijn van belang zijn bij het versterken van het erfgoed in de gemeente en bijdragen aan het behoud, beschermen, beheren en beleven van het erfgoed. Ze zorgen ervoor dat de Erfgoedvisie als kompas kan fungeren voor de korte en langere termijn. In de vierde is een prognose en doelstelling opgenomen van de periode van uitvoering. Waar deze leeg is, is dit nog niet bekend.

In de tabel hieronder is een overzicht gemaakt van de projecten van de verschillende erfgoedlijnen. De grijs gearceerde projecten zijn op moment van schrijven al in uitvoering. De onderdelen die als ambities zijn geformuleerd in het huidige coalitieakkoord (CA) 'een nieuwe start' zijn aangemerkt met de afkorting "CA".

De overgebleven punten en hun uitwerking zijn ook opgenomen in de 'longlist'. Deze staan niet vast, maar geven richting voor de toekomst, omdat ze tijdens het opstellen van de visie als wens of knelpunt werden ervaren. De onderwerpen die zijn opgehaald tijdens het participatieproces zijn aangeduid met de afkorting "IV" (Inwoners van de gemeente Vught).

Voor de werking en het uitvoeringsprogramma zie document Erfgoedvisie, hoofdstuk 5, paragraaf: "Dynamisch uitvoeringsprogramma".

	Lijn 1	Basis op orde
	Lijn 2	Vanuit de kracht van erfgoed samenwerken
	Lijn 3	Erfgoed in de leefomgeving
	Lijn 4	Erfgoed in de hoofden en harten van mensen

Lijn 1

Basis op orde

We moeten zorgvuldig omgaan met ons erfgoed, zodat we het kunnen doorgeven aan de volgende generaties. We werken aan bescherming en behoud van het erfgoed. Door te zorgen dat het beleid en instrumentarium voor uitvoering van de wettelijke taken binnen de gemeente op orde is, versterken we het fundament. We maken het fundament toekomstbestendig door het instrumentarium aan te passen op de Omgevingswet.

Lijn 2

Vanuit de kracht van erfgoed samenwerken

Om die meerwaarde te kunnen creëren is een goede samenwerking belangrijk. Daarbij gaat het om het stimuleren van samenwerking tussen de verschillende beleidsvelden binnen de ambtelijke organisatie, maar zeker ook van de samenwerking met externe partijen en initiatiefnemers uit het veld en met de gemeenschap. De gemeente wil de relaties met en tussen de verschillende erfgoedstichtingen en -verenigingen versterken en intensiveren. De gemeente vindt het dan ook belangrijk om de inzet van het erfgoedveld dan ook goed te faciliteren door initiatieven en verdere samenwerking te stimuleren.

Lijn 3

Erfgoed in de leefomgeving

We willen zowel het roerend als het onroerend erfgoed benutten bij het behoud en de verbetering van de omgevingskwaliteit. Erfgoed is een integraal onderdeel van de leefomgeving en wordt bij planontwikkeling afgewogen met de andere omgevingswaarden. We zetten in op het versterken van erfgoed in de leefomgeving door het te gebruiken op een toekomstbestendige manier zodat erfgoed kan bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven waar de gemeente Vught voor staat.

Lijn 4

Erfgoed in de hoofden en harten van mensen

Het erfgoed van Vught wordt gekoesterd en veel mensen spannen zich in om het erfgoed en het verhaal van Vught over te dragen naar toekomstige generaties. Graag willen we zoveel mogelijk inwoners en jongeren in het bijzonder betrekken bij de historie en het uitdragen van het erfgoed op een eigentijdse manier. We willen het erfgoed in de hoofden en harten van mensen laten sluiten.

Uitvoeringsprogramma 2023-2029

Nmr.	Project	Beschrijving	Periode uitvoering	kostenindicatie
Erfgoedlijn 1 De basis op orde				
1 CA	Monumentenlijst actualiseren en uitbreiden	Uitbreiden monumentenlijst op basis van thema's en perioden. Aandachtspunten zijn bijvoorbeeld wederopbouw, Post '65, boerderijen, landschappelijk erfgoed en zandpaden. Samen met de erfgoedinstellingen een groslijst opstellen en verdere selectie maken. Vervolgens de redengevende omschrijvingen laten maken (2023) en de aanwijspprocedure starten (2024).	Groslijst, selectie, redengevende omschrijvingen: 2023. Aanwijspprocedure s starten: 2024.	€30.000. Is reeds apart begroot in 2023
2 CA	Verbeteren van de (digitale) zichtbaarheid van onze monumenten	Informatievoorziening erfgoed, dit d.m.v. een landingspagina erfgoed op visitvught.nl. Verspreiden nieuwe gemeentelijke monumentenschildjes.	2024	Ca. €6000. Kosten te dekken vanuit het structurele werkbudget Erfgoedbeleid.
3 IV	Cultuurhistorische waardenkaart met kaartlaag immaterieel en landschappelijk erfgoed	Beleidsdocument en toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen gemeente Vught. Eerdere aanzetten en lijsten (o.a. erfgoedkaart 2015 en archeologisch beleidskader 2022) dienen als basis. Nieuw te inventariseren erfgoed gebeurt in samenwerking met de erfgoedinstellingen en maatschappelijke partners. Kaartlagen immaterieel en landschappelijk erfgoed wordt hieraan toegevoegd.	2024	€20.000. Op te nemen in respectievelijk de Kadernota 2024-2027 en de Programma-begroting 2024.
4 IV	Subsidieprogramma voor gemeentelijke monumenten	Subsidieverordening opstellen om onderhoud (en mogelijk ook verduurzaming en herbestemming) te stimuleren. Stimuleren abonnement Monumentenwacht door (deel) vergoeding van het lidmaatschap.	2025	N.v.t. – interne uren

5	Erfgoedverordening	De Monumentenverordening aanpassen naar Erfgoedverordening t.b.v. de Omgevingswet.	2023 (reeds in uitvoering)	N.v.t. – interne uren
6 IV	Interactieve monumentenkaart van de gemeente Vught	Maak de monumenteninformatie toegankelijk door middel van een digitale interactieve monumentenkaart. Voorbeeld: de digitale monumentenkaart van Erfgoed 's-Hertogenbosch.	2024	N.v.t. – interne uren
Erfgoedlijn 2 Vanuit de kracht van erfgoed samenwerken				
7	Erfgoedinclusieve projectaanpak	Integrale samenwerking binnen ambtelijke organisatie aan actuele opgaven.	Continue	N.v.t.
8 IV	Samenwerking stimuleren en versterking Erfgoednetwerk.	Wij stimuleren de samenwerking tussen organisaties die met erfgoed bezig zijn, zodat er meer samenhang en gemeenschappelijke prioritering voor erfgoed kan ontstaan. Dit kan gevormd worden in een periodiek georganiseerde bijeenkomst; een Erfgoednetwerkcafé. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol.	Continue	N.t.b.
	<i>Aanvullingen:</i>			
9	Erfgoed Deal verkennen	De Erfgoed Deal is een samenwerkingsverband tussen de rijksoverheid, gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties actief in de ruimtelijke ordening en erfgoedzorg. Vanuit de kracht van het erfgoed dragen we bij aan de realisatie van de transities en opgaven in de leefomgeving. Erfgoed en ontwerp inspireren, verrijken en tillen de uitvoering naar een hoger kwaliteitsniveau. Het doel van de Erfgoed Deal is financieel bij te dragen aan aansprekende voorbeelden en initiatieven waar ruimtelijke opgaven en erfgoed samenkomen. Deze initiatieven gaan bijvoorbeeld over dijkophogingen, bodemdaling, CO2-uitstoot, windmolens, zonneparken of woningbouw in oude havens.		N.t.b.

10 IV	Revolverend fonds	Samenwerking stimuleren door opzetten van fonds voor bijvoorbeeld verduurzaming of herbestemmen erfgoed voor specifiek doel.		N.t.b.
Erfgoedlijn 3 Erfgoed in de leefomgeving				
11 IV	Opstellen nieuwe welstandsnota met borging erfgoed	Erfgoed draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit van Vught om dit goed te borgen moeten er regels en richtlijnen worden opgesteld. Waaronder: specifieke criteria voor duurzaamheidsmaatregelen monumenten (o.a. gericht welstandsbeleid voor zonnepanelen/warmtepompen). Bestaande welstandsnota's dienen als basis.	2024	€30.000 Op te nemen in respectievelijk de Kadernota 2024-2027 en de Programmabegroting 2024.
12 CA	Kerkenvisie gemeente Vught	Toekomstperspectief inventariseren voor het religieus erfgoed in de gemeente Vught en het onderzoeken van toekomstbestendige instandhouding kerkgebouwen.	2023 (reeds in uitvoering)	Afronding van de uitvoering in 2023. In de reserve Budgetoverheveling zijn hiervoor middelen beschikbaar gehouden.
13 CA	Hollandse Dijk in de Gement	Onderzoek naar beleefbaarheid en zichtbaarheid. Realisatie: n.t.b., afhankelijk van de randvoorwaarden en uitkomsten onderzoek en visiedocument. De daarbij horende financiële consequentie wordt vervolgens in beeld gebracht.	Opstarten in 2023	€25.000. Is reeds apart begroot in 2023 (project opstarten, onderzoek, randvoorwaarden inventariseren, visiedocument).
14 CA	Voetveer Kasteel Maurick	Realiseren voetveer en aanmeerplaats bij kasteel Maurick i.s.m. Brabants Landschap, gemeente Sint-Michielsgestel en de grondeigenaren.		Cofinanciering van €35.000. Bij de definitieve invulling

				wordt dit bedrag, in lijn met de eerdere besluitvorming, opgevoerd in de P&C cyclus.
15 CA	Herkenbaarheid Zuiderwaterlinie en Linie 1629	We dragen bij aan het programma van Zuiderwaterlinie en de projecten & we werken regionaal samen aan een beleefbare Linie 1629 en het herdenkingsjaar 2029. Uit de samenwerkingsverbanden waarin zowel maatschappelijke partners als gemeenten zitten, zoals de werkgroep Linie 1629 en het Kwartiermakersoverleg, vloeien projecten; bottom-up.	Continue	N.t.b., projectafhankelijk. Reeds €15.000 per jaar structureel budget beschikbaar. Daarenboven kan aanvullend budget aangevraagd worden bij de Programmabegroting.
16 CA IV	Route Station – Nationaal Monument Kamp Vught	We brengen de route van het station naar Kamp Vught als erfgoed van de oorlog meer in beeld. Deelname aan de reeds opgerichte projectgroep.	2025	€60.000 uit de Algemene Reserve voor het opstarten van het project. Conform het raadsbesluit van 13 december 2022. (reeds toegezegd).
17 CA IV	Landgoederen	We gaan in gesprek met eigenaren van landgoederen om de mogelijkheden te verkennen om de landgoederen toegankelijker te maken.	2023	Hiervoor is in de begroting 2023 reeds een apart budget van € 10.000 opgenomen.
	Aanvullingen:			
18 IV	Handreiking behoud en gebruik monumenten	Richtinggevende kaders voor toekomstbestendig gebruik monumenten.		N.t.b.

19 IV	Landschapsbiografie	Synthese landschappelijke (erfgoed)waarden en kaders voor erfgoedinclusief ontwikkelen.		N.t.b.
20 IV	Inventarisatie & kwaliteitsrichtlijn agrarisch erfgoed	Kompas voor (her)ontwikkeling ensembles agrarisch erfgoed. Met aandacht voor invloedssfeer en omgeving van de boerderijen.		N.t.b.
21 IV	Leidraad verduurzaming	Informatievoorziening en advies voor verduurzamen monumenten. Deze leidraad staat los van de welstandsnota.		N.t.b.
22 IV	Energiescan monumenten	Pilot voorbeeldprojecten verduurzaming monumenten. Stimuleren van het verduurzamen van gemeentelijk monumenten bijvoorbeeld door: inspirerende voorbeelden te delen met en door monumenteigenaren. Of subsidie voor het uitvoeren van een maatwerkrapport op basis van DuMo methodiek, Duurzame Monumenten methode. Verduurzamen met behoud van monumentale waarden. Voor Rijksmonumenten zie Ontzorgingsprogramma voor monumenteneigenaren		N.t.b.
23	Energietransitie en erfgoed	Inventariseren welke voorkeurslocaties de meeste kansen bieden zonder het aanzicht van het (cultuurlandschappelijk) erfgoed te verstoren.		N.t.b.
Erfgoedlijn 4 Erfgoed in de hoofden en harten van mensen				
24 IV	De identiteit van de gemeente Vught beleefbaar maken voor (nieuwe) inwoners en recreanten.	Gemeente op de kaart zetten voor toerisme, recreatie en erfgoed vanuit de verhalen van Vught, Cromvoirt en Helvoirt. Mooi voorbeelden hiervan zijn de cursus Vughtologie, Schatten van Vught , Van Cogh Helvoirt en het Vughts Museum Verzilveren koppelkansen bestaand recreatienetwerk en erfgoedbeleving. Verzilveren koppelkansen erfgoedvisie & economisch en recreatief beleid.	Continue	N.v.t.

	Aanvullingen:			
25 IV	Erfgoedhandboek voor ondernemers	Inspiratiehandboek voor ondernemers voor bijdragen aan identiteit van de gemeente Vught. Actief uitdragen en onder de aandacht brengen.		N.t.b.
26 IV	Erfgoedbelevingsprojecten	Aantrekkelijke en toegankelijke erfgoedbeleving in de openbare ruimte. Denk ook aan: Woonoord Lunetten en immaterieel erfgoed; Zorgpark Voorburg; Zichtbaar maken militair erfgoed: openluchtmuseum, kunst in de openbare ruimte	Continue	N.t.b.
27 IV	Erfgoedparticipatie	Waarderen, faciliteren en stimuleren vrijwilligerskapitaal. Opzetten of ondersteunen projecten gericht op nieuwe doelgroepen. Voorbeeldproject: Archeologieparticipatie 't Groene Woud	Continue	N.t.b.
28 IV	Erfgoededucatie	Voortzetten en stimuleren van 'Cultuureducatie met Kwaliteit.' Plaza Cultura is verantwoordelijk voor de uitvoering. Maak speerpunt van jongeren en erfgoed. In overleg met het onderwijs en Plaza Cultura (door)ontwikkelen van lespakketten met een gemeentebrede én naar kern gedifferentieerde inhoud (omgevingseducatie).	Continue	
29 IV	Erfgoedgenieten	We stimuleren (culturele) programmering op erfgoedlocaties die bottom-up aangedragen worden.	Continue	N.t.b.

Projecten voortkomend uit initiatieven met en uit het Erfgoednetwerk kunnen ook in het uitvoeringsprogramma een plek krijgen. Het kan dus voorkomen dat er projecten in het uitvoeringsprogramma staan waar de gemeente geen eigenaar of trekker van is.

Lijst met ideeën voor projecten die tijdens de tweede bewonersavond zijn opgehaald:

- *Zet in op de koppelkansen tussen erfgoed, recreatie en toerisme bij het vormgeven van nieuwe wandel- en fietsroutes op erfgoedlocaties. Landgoed Huize Bergen, Reinier van Arkel en Van Gogh Helvoirt hadden al mooie ideeën om dit (eventueel samen) op te pakken.*
- *Landgoed Huize Bergen als landgoed van belang voor de gemeente Vught en haar omgeving. Er zijn kansen voor deelname aan het uitvoeringsprogramma in de vorm van de nader vorm te geven projecten: project Landgoederen, project Erfgoedhandboek voor ondernemers en natuurlijk project Erfgoedgenieten. Of een nieuw project wat als initiatief wordt geagendeerd.*
- *De projecten van de Stichting van Gogh Helvoirt zijn een mooi voorbeeld van projecten die de identiteit van de gemeente Vught beleefbaar maken voor inwoners en toeristen. Ook werd het immaterieel erfgoed van Helvoirt als potentieel project genoemd. Denk aan de gilden, de fanfare of het jaarlijkse paaseieren zoeken met de scholen.*
- *Religieus erfgoed: De Petrus is de publiekstrekker van de gemeente Vught, maar de gemeente heeft nog meer bijzonder religieus erfgoed. Zo werd op de avond de Nicolaaskerk van Helvoirt als benoemens- en projectwaardig genoemd. Natuurlijk is hier een link met projectnr. 12 Kerkenvisie. Ook werden de begraafplaatsen als belangrijke kennisbron benoemd en is er voor het funerair erfgoed in de gemeente Vught wellicht ook draagvlak om er een project aan te wijden.*

Voorbeelduitwerking projecten Uitvoeringsprogramma:

In de tabel met de projecten staat een kernachtige beschrijving van de projecten. Hieronder staan twee projecten in verschillende mate van uitvoerigheid beschreven als voorbeelduitwerking van de bouwsteen die is ontwikkeld om de uitwerking van ideeën naar projecten concreet te maken en de kans van slagen te vergroten. De voorbeelduitwerkingen zijn opgesteld op basis van de 'checklist voor initiatieven' uit Hoofdstuk 5 van de Erfgoedvisie.

Het project Erfgoedparticipatie beschrijft een voorbeeld dat tijdens de bewonersavond is gedeeld en dit zou een vervolg kunnen krijgen in Vught. Het project Erfgoededucatie is een voorbeeld van een project dat in uitvoering is met samenwerkingsorganisatie Plaza Cultura en is via de beleidsadviseur kunst en cultuur geborgd. Hier liggen (nog meer) samenwerkingskansen met het Erfgoednetwerk.

Erfgoedparticipatie	
<i>Voorbeeldprojecten</i>	- CARE / gemeenschapsarcheologie Groene Woud
<i>Behoefte</i>	Waarderen, faciliteren en stimuleren vrijwilligerskapitaal. Opzetten of ondersteunen projecten gericht op nieuwe doelgroepen.
<i>Instrument</i>	Archeologieparticipatie – op zoek gaan naar het verleden in je eigen achtertuin
<i>Resultaat</i>	- Breder en toekomstbestendiger draagvlak voor erfgoed. - Goede relatie tussen bewoners/stakeholders en de gemeente. - Diversiteit bij participatieprojecten.
<i>Wie/wat nodig</i>	Om een goed en levensvatbaar participatieproject in gang te zetten is een investering vanuit de gemeente nodig, maar vooral continuïteit en persoonlijke aandacht. Budget ter ondersteuning van de projecten. Benadrukt moet worden dat dit ook verschillende beleidsterreinen raakt en dus een waardevolle investering is. Dit kan aan de hand van een checklist voor initiatieven, waarin projectaanvragen worden beoordeeld op het integrale karakter. Bovendien kan de gemeente inzetten op en samenwerken met initiatieven vanuit de provincie. Aan de andere kant moet de gemeente een goede relatie onderhouden met de erfgoedvrijwilligers, die vaak voor dit soort projecten ingeschakeld worden. Samenwerkingen tussen de gemeente en de erfgoedgroepen die zich hiervoor

	willen inzetten is essentieel. Erfgoedverenigingen hebben ervaring en netwerk om een participatieproject op te zetten samen met de gemeente. Investeer in het enthousiasme en de slagkracht van het erfgoedveld. Zet in op het stimuleren en faciliteren van hun activiteiten door middel van (advies over) subsidies en vergunningen en processen.
<i>Voorwaarde</i>	Concreet en uitvoerbaar, zorgen dat het nageleefd wordt. Zorgen voor een diversiteit in participatieprojecten – niet alleen de usual suspects maar op zoek gaan naar combinaties die niet voor de hand liggen. Het project moet een geïntegreerd karakter hebben.
<i>Koppelkansen overige beleidsterreinen</i>	Recreatie en toerisme, sociaal domein, ruimtelijke ordening
<i>Kostenindicatie</i>	Nader te bepalen

Erfgoededucatie	
<i>Behoefte</i>	Erfgoed dichterbij de jeugd brengen. Nieuwkomers betrekken en toekomstgericht maatschappelijk draagvlak verbreden.
<i>Instrument</i>	Uitgebreid erfgoededucatieprogramma in samenwerking met verschillende organisaties / instellingen. Zoals CARE, Plaza Cultura en het onderwijs. Door gebruik te maken van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) is erfgoededucatie een onderdeel in het onderwijs. De Erfgoedwijzer van de Erfgoed Brabant Academie inzetten op scholen. Ontwikkeling van digitale middelen maakt erfgoed aantrekkelijker voor jongere generaties.
<i>Resultaat</i>	Lespakket met erfgoedwijzer; schoolexcursies en buitenschoolse programma's (scouting; NME-leerroutes). Cultuurhistorie uit de leefomgeving van leerlingen wordt gekoppeld aan actuele thema's zoals klimaatverandering (water als vijand en bondgenoot), vrijheid (oorlog en vrede), samenwerking (ontginningen en Zuiderwaterlinie), plek van transitie (mobiliteit).
<i>Wie/wat nodig</i>	Zoek de juiste partners op. Cultuurcoördinatoren op scholen zijn hier al mee bezig uit eigen initiatief en krijgen hierbij hulp van Plaza Cultura. Ga de samenwerking aan met partijen die hier al mee bezig zijn. Plaza Cultura maakt in opdracht van de gemeente Vught kunst en cultuur voor Vughtenaren bereikbaar; maak erfgoed hier ook een integraal onderdeel van.

Voorwaarde	Continuïteit van de programma's. Verwerk erfgoed in (les)programma's binnenschools en buitenschools. (Financieel) toegankelijk voor alle kinderen. Vrijheid voor kinderen om zelf aan de slag te gaan met erfgoed (zie project Pietertjespad). Dit sluit ook aan op de participatie-ambitie van de gemeente.
Voorbeeldprojecten	NME-leerroutes: - Routes zijn gemaakt door lokale natuurgroepen samen met de NME-coördinatoren van de basisscholen. - Gefinancierd door Rabobank, regio Den Bosch, provincie Noord Brabant en gemeente Vught. Gemeente ook verantwoordelijk voor praktische uitvoering. - Ook erfgoedelementen in de routes verwerkt (zie route IJzeren man, Vughtse Heide). - https://www.nmevught.nl/ Pietertjespad - Een door leerlingen als zachte atlas vormgegeven Pietertjespad. Samen betekenis geven aan de omgeving a.d.h.v. historische informatie over Vught. - Samenwerking tussen DePetrus, basisschool de Springplank, Vughts Museum, Plaza Cultura, Erfgoed Brabant in organisatie - https://www.erfgoedbrabantacademie.nl/pietertjespad Programma Cultuureducatie met Kwaliteit, scholing erfgoededucatie leerkrachten: - Workshop Zachte Atlas in Vught - Workshop Wijzer met erfgoededucatie - Georganiseerd Erfgoed Brabant Academie Kamp Vught: - Rondleidingen - https://www.nmkampvught.nl/bezoeken/educatie/voortgezet-onderwijs/ Gemeenschapsarcheologie: - CARE
Koppelkansen overige beleidsterreinen	Educatie, groen, duurzaamheid